

Αμφισβητώ: «καλή» ή «κακή» φωτογραφία;

Πριν αμφισβητήσω, θα ήθελα να τονίσω, πως υποστηρίζω την υποκειμενικότητα στην τέχνη. Κάθε άποψη, θαυμασμός ή αφορισμός καλλιτεχνών ή έργων τέχνης, αφορά την προσωπική άποψη του αποδέκτη, που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι απόλυτη και αντικειμενική.

Το «καλό» και το «κακό» είναι απροσδιόριστα τόσο στην φωτογραφία, όσο και γενικότερα. Κάθε προσπάθεια προσδιορισμού τους, πέφτει σε τραγικά λάθη μέσα από την αναγκαστική γενίκευση που απαιτούν οι ορισμοί. Η φωτογραφία σε σχέση με άλλες τέχνες έχει μια παραπάνω δυσκολία στον διαχωρισμό της «καλής» από την «κακή» και αυτό οφείλεται στην «φαινομενική της ευκολία», στην δυνατότητα άμεσης παραγωγής, χωρίς καμία γνώση ή καλλιέργεια, «εξαιρετικών», «καλών», «κακών» και «άθλιων» εικόνων. Η φωτογραφία είναι ανοιχτή και προσιτή στον καθένα. Η διάδοσή της μέσω κινητών τηλεφώνων, η τεράστια παραγωγή εικόνων που προκύπτει και η προώθησή της μέσω των κοινωνικών δικτύων, συγχέει όλο και περισσότερο τα σύνορα του διαχωρισμού «καλό – κακό».

Με αφορμή τα παραπάνω, θα προσπαθήσω, να ορίσω, μέσα από την υποκειμενική μου εκτίμηση, την «κακή» φωτογραφία, αντιστρέφοντας τη θεματική του τεύχους του περιοδικού, αν και θα προτιμούσα να αναφέρομαι πιο απλά στην «φωτογραφία που δεν μου αρέσει», αυτήν που θεωρώ, πως «δεν μου λείει τίποτα»...

ΩΡΑΙΟ ΘΕΜΑ

(Τοπίο, πορτραίτο, γυμνό κ.τ.λ.):

Η φωτογράφιση ενός «ωραίου θέματος», όπως ένα ηλιοβασίλεμα, οδηγεί τις περισσότερες φορές τον φωτογράφο στην «ωμή καταγραφή», με φωτογραφίες που μπορεί το θέμα τους να έχει ενδιαφέρον, αλλά οι ίδιες παραμένουν αδιάφορες και βαρετές. Αυτό είναι πολύ συνηθισμένο στις περισσότερες «τουριστικές εικόνες», που απλά επαναλαμβάνουν χιλιοειπωμένα θέματα, χωρίς ψυχή, χωρίς την ματιά του δημιουργού. Για να μπορέσει ο φωτογράφος να εκφραστεί μέσα από ένα ωραίο θέμα, θα πρέπει να το υπερβεί και συχνά η υπέρβαση γίνεται σε βάρος της «αρχικής ομορφιάς». Αντίθετα, άσχημα ή αδιάφορα θέματα αποτελούν καλύτερη πηγή έμπνευσης και πιο εύκολα μπορούν να αναδείξουν την άποψη του φωτογράφου, ενώ η υπέρβαση του «άσχημου θέματος» μπορεί να οδηγήσει σε «ωραία φωτογραφία».

ΤΕΧΝΗ ΜΕ ΤΟ ΖΟΠΙ

(Ασπρόμαυρο, στραβός ορίζοντας κ.λ.π...):

Μια «κλασική συνταγή» που πολλοί εφαρμόζουν στα πρώτα τους «καλλιτεχνικά βήματα» είναι ασπρόμαυρο και στραβός ορίζοντας... Δεν αρκεί η στρέψη της μηχανής και η ασπρόμαυρη λήψη ή μετατροπή, για να για να αποκτήσει η φωτογραφία καλλιτεχνική υπόσταση. Πολλές φωτογραφίες γίνονται καλύτερες, όταν τις μετατρέπουμε σε Α/Μ, αλλά όχι όλες... Αυτό αφορά κυρίως τις εικόνες που το χρώμα λειτουργεί ως οπτικός θόρυβος, εμποδίζοντας την ανάδειξη άλλων στοιχείων της. Όσο για τον στραβό ορίζοντα, που αποτελεί μια «ανατροπή», πετυχαίνει μόνο όταν ο φωτογράφος γνωρίζει, πώς να το διαχειριστεί. Μια «χάλια» φωτογραφία με στραβό ορίζοντα στην ασπρόμαυρη εκδοχή της πάλι «χάλια» θα είναι και στραβή.

Του ΤΑΣΟΥ ΣΧΙΖΑ

Ο Τ.Σ. φωτογράφος, εκδότης και δάσκαλος φωτογραφίας

FRANS LANTING

*Η οπτική του National Geographic, με φωτογραφίες με εντυπωσιακό θέμα, καλή τεχνική, προσεγμένη σύνθεση, αλλά χωρίς άποψη φωτογράφου...
Η βιομηχανοποίηση της τέχνης της φωτογραφίας...*

HELMUT NEWTON

*Eni en flic, 1967, Beverly Hills versus
Μια ιδέα δεν αρκεί... Η διπλανή φωτογραφία, ρηχή εφαρμογή μιας ιδέας, παραμένει αδιάφορη, όπως και το μεγαλύτερο μέρος του έργου του υπερτιμημένου φωτογράφου.*

AI WEIWEI,

*Tiananmen Square, 1995, φωτογραφία από τη σειρά,
«Study of perspective»
Άλλη μια φωτογραφία, που δείχνει την «ωμή εφαρμογή» μιας ιδέας, χωρίς καμία έμπνευση ή αισθητική...
Αρκεί η εκκεντρικότητα και η πρόκληση για να στηριχθεί ένα καλλιτεχνικό έργο;*

THOMAS RUFF

Portrait Andrea Kachold, 1987

Ο Thomas Ruff με μια σειρά πορτραίτων με αισθητική φωτογραφίας ταυτότητας, εκφράζει την άποψή του δηλώνοντας: «Δεν πιστεύω στην ψυχολογική φωτογραφική προσέγγιση του πορτραίτου που κάνουν οι συνάδελφοί μου, προσπαθώντας να συλλάβουν τον χαρακτήρα με πολύ φως και σκιά. Αυτό είναι απόλυτα ύποπτο για μένα. Εγώ μπορώ να δείξω μόνο την επιφάνεια. Ότι είναι πέρα από αυτό, είναι περισσότερο ή λιγότερο τυχαίο...». Η δουλειά του αποτελεί ένα πολύ καλό παράδειγμα, πως η «κακή φωτογραφία» μπορεί να σταθεί, αν υποστηριχθεί με μια «καλή θεωρητική προσέγγιση». Όταν βλέπω τις εικόνες του και διαβάζω το υποστηρικτικό κείμενο, σκέφτομαι πως θα ήταν προτιμότερο, αν εξέθετε σκέτα τα κείμενά του...

ΙΔΕΑ

Μια καλή ιδέα δεν οδηγεί πάντα σε μια καλή φωτογραφία. Σημασία έχει η εφαρμογή της. Συχνά καλές ιδέες καταλήγουν σε κακές φωτογραφίες και αδιάφορες ή μέτριες ιδέες απογειώνονται μέσω της εξαιρετικής εφαρμογής τους.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ

Θεωρώ εντελώς άσκοπο τον αγώνα για την πρωτοτυπία, ειδικά σε μια περίοδο, όπου όλα έχουν ήδη γίνει. Στην προσπάθεια αναζήτησης του διαφορετικού, χάνεται όλη η μαγεία της δημιουργίας. Μένει μόνο αυτή η άχαρη εμμονική διαδικασία «πώς μπορώ να ξεχωρίζω». Η διαφορετικότητα κάθε ανθρώπου είναι υπαρκτή και μπορεί να φανεί μέσα από το σύνολο των επιλογών του. Μια μελέτη στο έργο των μεγάλων φωτογράφων αποδεικνύει, πως η αξία τους δεν οφείλεται στην πρωτοτυπία, αλλά στο ύφος τους. Είναι πολύ κουραστικό να βλέπουμε «υποτιθέμενες πρωτότυπες ιδέες» (που συνήθως αποτελούν κακέκτυπα του παρελθόντος), αντί να βλέπουμε την άποψη και την αυθεντικότητα του φωτογράφου.

ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Δυσκολεύομαι να αποδεχτώ φωτογραφίες στις οποίες απουσιάζει η οργάνωση του κάδρου, που έχουν ακατανόητα κοψίματα, στραβή λήψη, άχαρη γεωμετρία και άσκοπα στοιχεία ή χρώματα μέσα στην σύνθεση. Αντιλαμβάνομαι την πρόθεση κάποιων φωτογράφων, να «σπάσουν το κατεστημένο» και να παράγουν εικόνες έξω από το συνηθισμένο. Όμως αδυνατώ να καταλάβω, όσους αρνούνται τη διαχείριση του κάδρου, μιας και αυτό θεωρώ, πως αποτελεί ένα από τα δύο βασικά χαρακτηριστικά που ορίζουν την φωτογραφία («κομμάτι χώρου και χρόνου», Garry Winogrand). Πώς μπορούμε να κάνουμε φωτογραφία, χωρίς να μας απασχολεί το καθράρισμα;

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΛΗΨΗΣ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Οι τεχνικές λήψης ή η επεξεργασία (σκοτεινός θάλαμος ή ψηφιακή επεξεργασία) συχνά οδηγούν σε ένα ρηκό εντυπωσιασμό και μια βαρετή ομοιομορφία, όμοια με αυτή της «ωμής καταγραφής του ωραίου θέματος». Πρωταγωνιστές στην «κακή φωτογραφία» είναι οι παραφορεμένες εικόνες και τεχνικές, οι ίδιες και οι ίδιες βαρετές επαναλήψεις, του ίδιου πράγματος, απλά με «διαφορετική υπογραφή»... Δεν αρκεί η εφαρμογή των τεχνικών λήψης ή της επεξεργασίας για να «πετύχει» η φωτογραφία. Για την επιτυχία απαιτείται η σύλληψη μιας έμπνευσης και η εφαρμογή της κατάλληλης τεχνικής ή επεξεργασίας.

ΑΜΦΙΣΒΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ

Επανερχόμενος στην εισαγωγή, θα ήθελα να κλείσω, δηλώνοντας πως όλες οι παραπάνω αμφισβητήσεις, συχνά ανατρέπονται, με φωτογράφους που καταθέτουν την ψυχή τους πλάι στους παραπάνω αφορισμούς και αποδεικνύουν έτσι, πως καθετί στην Τέχνη είναι υποκειμενικό.

ALEX WEBB

Istanbul, city of a hundred names.

Ο Alex Webb αποτελεί έναν από τους φωτογράφους που θαυμάζω. Όμως αυτό δεν με εμποδίζει να αμφισβητώ κάποιες εικόνες του, όπως την διπλανή, όπου αδυνατώ να δω την άποψη του δημιουργού στην σύνθεση της εικόνας και το μόνο που βλέπω είναι μια σειρά από «συνθετικά λάθη», που συντελούν στην δημιουργία μιας άναρχης, χαοτικής και αντισθητικής οπτικής.

JACOB AUE SOBOL

From The Gomez-Brito Family.

Μου αρέσει το έργο του και η ιδιαίτερη ατμόσφαιρα των εικόνων του, αλλά παραμένει για μένα ακατανόητο, γιατί θα πρέπει να «κατακρεουργούνται» οι φωτογραφίες του και να παρουσιάζονται με αυτά τα ακατανόητα κοψιμάτα;

ANTOINE D'AGATA

Η δήλωσή του «Δεν είναι ο τρόπος σημαντικός με τον οποίο οι φωτογράφοι βλέπουν τον κόσμο. Είναι η ενδόμυχη σχέση που έχουν με αυτόν...» ορίζει μια πρόσφατη (σχετικά) μόδα, σύμφωνα με την οποία οδηγούμαστε στην οπτική του «τυφλού φωτογράφου». Δεν μπορώ να καταλάβω, γιατί το ένα εμποδίζει το άλλο («τρόπος» και «ενδόμυχη σχέση») και πιστεύω, πως αν ο Antoine d'Agata δεν αφούριζε τον τρόπο, το έργο του θα ήταν καλύτερο.